

Cojimar, en liten sömnig fiskeby

Maria Sandblad

Cojimar ligger på bekvämt avstånd från Havanna och på 50-talet gjorde Ernest Hemingway den till hemmahamn både för sin båt och sitt tillfälliga skrivbord på byns numera världsberömda restaurang La Terazza de Cojimar: bordet till vänster direkt innanför dörren till inre matsalen, precis vid vattenbrynet, där den tidens öppna persiennfönster lät vinden svepa fritt genom rummet och där vyn ut mot horisonten fortfarande ligger fri och öppen även om fönstren stängts och den förfärliga luftkonditioneringen tagit över. Här skrev han sin mest kända berättelse om den fattige fiskaren som går miste om sitt livs fångst, den som gav honom Nobelpriset i litteratur 1954 – ”Den gamle och havet”.

Jag har varit här förr. Och kände direkt en oväntad rofylldhet bland de låga husen, det lilla fortet, forna tiders skydd mot pirater, och strandpromenaden med sina skuggande träd, ett tillstånd som suddar ut allt annat och tar emot med en mjuk famn utan förväntningar eller krav. Då på 1980-talet, levde till min häpnad Gregorio Fuentes, den gamle fiskaren, förebilden till Hemingways berättelse, och dök upp på restaurangen La Terazza för sin dagliga lunch, nästan 40 år efter att romanen skrevs. Och han sa det: ”Har man en gång känt den där stillheten i Cojimar längtar man alltid tillbaka hit”.

Vi är hos Ana Luisa,

från Uruguay och Malmö, i det lilla vita hus där hon bor tillsammans med sonen Alfonso som läser till läkare här i Kuba, för att få känna ”El Espíritu de Cojimar”, en speciell grannskapsanda i hållbarhetens tecken som stärkts och fördjupats genom ett unikt kulturprojekt, Proyecto Ciguatera, och som – förutom att ha skapat flera organiska odlingar, organipónico – också sett till att de flesta har trädgårdarna nu är fyllda av fruktträd, en del med grönsaksodlingar både för eget bruk och försäljning.

Projektet har också ekologisk biltvätt där vattnet återvinns, tai chi i en park varje morgon, workshop, särskilt

för barn, i olika konstformer, utegym, en idrottsanläggning och en peña* sista lördagen varje månad; en ”öppen kulturscen” där musik, poesi, sång, dans eller funderingar erbjuds publiken av boende i området; en del proffs, andra med viss erfarenhet, andra helt utan. Allt gratis, skapat för att stärka självkänslan och sammanhållningen över åldersgränserna och för att erbjuda unga mötesplatser, möjligheterna att skapa det de längtar efter här, där de bor.

Kanske är det den andan

som gjort att spåren efter orkanen Irma som dånade fram över Cojimar för bara knappt en månad sedan, nästan inte märks. Jag sett flera inslag på TV från Cojimar som förbluffat även Kuba med att så snabbt återta sin by från orkanens skoningslösa förstörelse genom att gå man ur huse och med cementen som snabbt bilades ut från de alltid handlingsberedda katastroflagren omedelbart börja rensa sin älskade strandpromenad från allt som kastats upp i luften, och bygga upp allt som stormen krossat eller slagit omkull.

Vi vandrar ner mot konstgalleriet i det regnfuktiga mörkret där kvällens Peña snart ska börja. Tere och Jorge har gått i förväg, hela familjen – fyra vuxna eller nästan vuxna barn med flick- och pojkvänner, som bor i familjens rangliga hus, är med och arrangerar. Det var Tere som startade peñan hemma i trädgården för två år sedan. Nu håller ena svärsonen taktpinnen.

Det är ungefär vad jag fått veta. Jag är därför helt oförberedd på den sambasvängiga signaturlåten för Peñan, ”La Ciguatera” som möter när vi dyker upp på galleriets terrass och som svärsonen Andrés Serpa, musiker, trubadur, framför med en speciell förmåga att blanda texter om tidens fenomen – girigheten, kubanska flickor och medelålders utländska män, pengarnas makt och drömmen om den sammanhållande kraften som kan hela allt – med melodiska låtar och kubansk salsa. Flickvännen, dottern Claudia, ordnar med ljudet, svärfar Jorge sköter bildspelet Cojimar medan barnen svärmar med sina älsklingar. Tere bredvid mig nästan lyser.

Musiken fortsätter.

En tunn tonårstjej säger generat att hon knåpade ihop sin sång igår och jag trillar nästan baklänges när hon börjar sjunga. Inte bara hennes frisyrrörelser påminner om Amy Winehouse utan hennes röst också. Svidande vacker, och så full av kubansk ”soul”.

Två stjärnor i vardande? Med en önskan om något mer än att bli rik och berömd och att leva ett annat liv, utan om att ge allt för något de inte vill ska gå förlorat; känslan av att höra till, bry sig om, dela en dröm med så många som möjligt. Inte undra på att så få flyttar härifrån, och att så många flyttar hit, till Cojimar vid Havet, med sin speciella anda av sammanhållning, konstnärligt skapande och gemenskap.

Några kvällar senare är vi tillbaka i Cojimar för att höra den numera 70-åriga trubadurpoeten Silvio Rodríguez som förlagt en av sina omtalade Conciertos del Barrio med full orkester hit. Storslaget. Virtuost. Generöst. Kända sånger. En världsartist, och en avhållen sådan. ●

*Sydamerikanskt ord för grannfest med musikanter.

Fortsättning följer i Kuba 2.2018